

PROBLEMA FORMĂRII INTERESELOR ELECTORALE LA ADOLESCENŢI

THE PROBLEM OF ELECTORAL INTERESTS FORMATION IN ADOLESCENTS

Ciobanu Elvira, lector la US „Alec Russo” din Bălţi, doctorandă la UPS „Ion Creangă” din Chişinău

Jelescu Petru, dr.hab. în psihol., prof. univ., UPS „Ion Creangă” din Chişinău

CZU 37.017.4

Rezumat

În articolul dat este reflectată una dintre problemele cele mai stringente ale funcţionalităţii sistemului electoral democratic de la noi: realizarea dreptului de vot prin implicarea adolescenţilor în procesul electoral, care, adolescenţi, cu părere de rău, manifestă un interes foarte scăzut faţă de vot. Spre deosebire de etapele anterioare de elaborare a instrumentelor de studiere a intereselor electorale la adolescenţi, de validare a lor şi de constatare a nivelului de dezvoltare a acestor interese la ei, autorii s-au concentrat de data aceasta pe formularea problemei formării şi dezvoltării interesului electoral la adolescenţi şi posibilitatea de a o soluţiona cu mijloace psihologice.

Cuvinte cheie: motiv, interes, interes electoral, adolescent, formare a interesului electoral, dezvoltare a interesului electoral.

Abstract

This article highlights one of the most impressive problems such as the functioning of the democratic electoral system in Republic of Moldova. The realization of the right to vote through the involvement of adolescents in the electoral process, which, in the opinion of the teenagers, proves a very low interest on the voting process. Unlike the previous stages of elaboration of the instruments for studying the electoral interests in adolescents, validating them and finding the level of development of these interests in them, the authors focused on the formulation of the problem on formation and development of the electoral interest in adolescents age and the possibility of solving it through psychological toolkit.

Keywords: reason, interest, electoral interest, adolescent, formation of electoral interest, development of electoral interest.

Delegarea dreptului de vot adolescenţilor (18-24 ani) este motivată prin faptul că generaţia tânără a fost, este şi mereu va fi promotorul schimbărilor pozitive şi al progresului social, economic, cultural etc.

Printre cele opt competenţe-cheie pentru învăţarea permanentă, Parlamentul European şi Consiliul Europei au stipulat şi *competenţele civice* [1]. Consiliul Europei a lansat, de asemenea, apelul privind educaţia pentru cetăţenie democratică şi educaţia pentru drepturile omului, în care se spune: „Statele membre sunt rugate să promoveze, respectând principiul libertăţii academice, educaţia pentru cetăţenie democratică şi educaţia pentru drepturile omului în învăţământul superior, în special pentru viitorii profesionişti din învăţământ” [2, p.12, pct. 7]. „Statele membre, - se arată în adresare, - ar trebui să iniţieze şi să promoveze cercetarea în domeniul educaţiei pentru cetăţenie democratică şi educaţiei pentru drepturile omului, să facă un bilanţ al situaţiei actuale şi să ofere

celor interesați – inclusiv factorilor de decizie politică, instituțiilor de educație, directorilor de școli, profesorilor și elevilor/studentilor, organizațiilor non-guvernamentale și organizațiilor de tineret – date comparative pentru a-i ajuta să se evalueze și să-și sporească eficacitatea și eficiența, precum și să-și îmbunătățească activitatea” [ibidem, p. 14, pct. 12]. Comisarul European pentru Educație, Cultură, Multilingvism și Tineret, Androulla Vassiliou, vorbind despre educația civică în Europa, menționează că „Statele europene au nevoie de cetățeni implicați în viața socială și politică nu numai pentru a se asigura de faptul că valorile democratice prosperă, ci și pentru a încuraja coeziunea socială într-o perioadă de creștere a diversității sociale și culturale... Competențele sociale și civice sunt în prim planul cooperării europene din domeniul educației” [3, p.3].

Totodată, organismele europene susțin că evoluția demografică a Europei ar putea duce la creșterea marginalizării populației tinere în cadrul procesului politic - odată cu îmbătrânirea populației, puterea votului tinerilor este mult mai mică, iar spațiul politic este dominat de problemele ce sunt de interes preponderent pentru persoanele mai în vârstă [4]. O asemenea evoluție nu este benefică pentru democrație și pentru stabilitatea societăților democratice, lucru confirmat în toată Europa prin prezența la vot foarte scăzută în rândul segmentului de vârstă 18-24 ani [ibidem]. Cu cât mai mult o persoană tânără trebuie să aștepte pentru a participa în viața publică și politică, șansele ca aceasta să fie implicată când este adult scad [ibidem]. Nu întâmplător, Rezoluția 1826 adoptată de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei la 23 mai 2011 subliniază că tinerii trebuie să fie pregătiți pentru participarea lor în viața civică și politică, acest lucru fiind important pentru a putea asigura calitatea voturilor lor [ibidem].

În ceea ce privește Republica Moldova, relevăm că schimbările de ordin democratic care au survenit au impus o revigorare și restructurare a întregului sistem constituțional, debarasat de vechile valori și deschis în fața noilor provocări, inclusiv, afirmarea pluralismului politic și instituirea pluripartitismului. Desigur, aceste schimbări nu s-ar fi realizat fără susținerea activă a poporului, a cetățenilor, din care fac parte, evident, și adolescenții. Din limba greacă *democrație* înseamnă *puterea poporului* (*demos* – popor, *cratos* - putere). Dreptul de vot, de a alege și de a fi ales este unul dintre drepturile fundamentale, fiind garantat de majoritatea constituțiilor statelor lumii.

Totodată, experiența Republicii Moldova din ultimii 27 de ani denotă că, deși adolescenții sunt o forță a societății noastre și că ei sunt liberi în a-și exprima dreptul de vot, de a alege și de a fi ales, activismul lor electoral lasă mult de dorit. Marea majoritate a adolescenților, pur și simplu, nu conștientizează importanța lui și nu merg la vot, Acest factor generează *problema absenteismului*

electoral al adolescenților, dar și a celui genetal, din care cauză ulterior suntem afectați cu toții, inclusiv și ei, din toate punctele de vedere: economic, social, politic etc. Evident, această problemă trebuie soluționată. Cum?

Făcând o sinteză a lucrărilor cu privire la conceperea interesului, a clasificării, formării și dezvoltării acestora, putem constata că în această privință în știința psihologică, deocamdată, nu există unanimitate [5]. În acest sens, se iscă multiple întrebări: care este, totuși, esența interesului? ce este interesul electoral? cum poate fi el studiat? există deosebiri ale interesului electoral la cei cu dreptul de vot? poate fi el format? care sunt condițiile dezvoltării interesului electoral? etc. Prezența acestor și altor *lacune în cunoașterea* intereselor, în particular, a intereselor electorale și, în special, a *formării* acestora la adolescenți, constituie multiplele *probleme de cercetare*, care trebuie soluționate.

Direcțiile pe care noi le-am trasat în soluționarea acestor probleme sunt următoarele: cercetarea intereselor electorale la adolescenții cu vârsta de 18, 19, 20 de ani; studierea intereselor electorale la aceste vârste la reprezentanții genului feminin și masculin; examinarea intereselor electorale la aceleași vârste la electorii din mediul universitar și cel liceal; investigarea posibilităților de formare și dezvoltare a intereselor electorale la aceste vârste la votanții respectivi.

Vom menționa faptul că anterior noi am abordat problema *construirii* instrumentelor de cercetare a intereselor electorale ale adolescenților [6]. Apoi, am recurs la soluționarea problemei *validării* instrumentelor de cercetare a intereselor electorale ale adolescenților [7]. Pe urmă am constatat în mod experimental nivelul de dezvoltare a intereselor electorale ale adolescenților [8]. Însfârșit, la etapa dată, intenționăm să rezolvăm problema *formării și dezvoltării* intereselor electorale la adolescenți din punct de vedere psihologic. Chestiunea constă în faptul că în cercetările științifice sociologice, pedagogice, juridice, politologice etc., de regulă, nu se aplică *experimentul formativ* în ceea ce privește *dezvoltarea* intereselor electorale la adolescenți. În aceste științe se limitează, de regulă, la anumite cercetări constatative prin prisma științei respective.

Așadar, constatând rata înaltă a absenteismului electoral, pe de o parte, și nivelul scăzut al interesului electoral, pe de alta, în continuare vom purcede la proiectarea unui Program de dezvoltare a interesului electoral la adolescenți. Acest Program va reprezenta un sistem de exerciții și tehnici, organizat sub formă de training psihologic, orientat spre dezvoltarea intereselor electorale la adolescenți. El va conține atât metode și tehnici tradiționale, elaborate în cadrul diferitor orientării umaniste a psihologiei, cât și unele tehnici originale, aplicate și aprobate în mod practic pe parcursul activării primului autor al acestui articol în calitate de formator electoral. Astfel, Programul va include în structura sa așa tehnici, precum brainstorming-ul, jocul de rol, exercițiile energizante,

debriefing-ul etc., dar și unele mai puțin cunoscute, îmbinând astfel posibilitatea de psihodiagnostic, de formare și de analiză a rezultatelor obținute. Fiecare exercițiu sau tehnică inclusă în Program va urmări un scop bine determinat și trasat în concordanță cu etapa de lucru și cu necesitățile fiecărui participant, a grupului în ansamblu.

Metoda de bază aplicată de noi va fi trainingul psihosocial.

Astfel, la baza Programului va fi pus caracterul activ, de cercetare, a comportamentului participanților la training. Vom elabora, de asemenea, și unele reguli, care, ulterior, vor fi discutate și completate în cadrul primei ședințe de către membrii grupului pentru asigurarea participării lor active la activitățile în comun, precum și pentru instaurarea unei atmosfere psihologice favorabile.

Experimentul formativ și cel de control vor fi realizate cu participarea a 24 de adolescenți cu vârsta între 18-20 ani (primii ani, foarte importanți, de participare la vot), a câte 12 în fiecare din grupul experimental (GE) și grupul de control (GC). Limita numărului de participanți este impusă de cerințele de organizare a grupului de remediere psihologică, care recomandă numărul maxim de 12 persoane. Atât pentru grupul experimental (GE) cât și pentru grupul de control (GC) vor fi selectați câte 12 adolescenți cu un *nivel scăzut* al interesului electoral. Pentru fiecare subiect experimental va fi completată câte o fișă de examinare. Ne vom strădui ca grupurile să fie *omogene* după rezultatele obținute în sondajul electoral privind interesul electoral.

Scopul programului va consta în formarea interesului electoral la adolescenți în vederea participării lor la vot.

Obiectivele principale ale Programului vor fi:

- dezvoltarea capacității de înțelegere a dreptului de vot;
- dezvoltarea sentimentului civic;
- formarea interesului electoral la adolescenți;
- dezvoltarea comportamentului participativ la adolescenți;
- însușirea mijloacelor de participare civică.

În conformitate cu obiectivele trainingului psihosocial, materialul informativ va fi structurat în cinci module:

- Modul I. Drepturilor și obligațiilor general umane.
- Modul II. Eu în calitate de cetățean.
- Modul III. Participarea adolescenților la vot.
- Modul IV. Importanța unui vot.
- Modul V. Votul meu contează!

La întocmirea Programului trainingului ne vom conduce de indicațiile metodice cu referință la desfășurarea activităților în grup, la organizarea trainingurilor, la instruirea adolescenților [9], [10], [11], [12], [13], [14] ș.a. Astfel, tematica trainingului va fi structurată în 16 ședințe a câte 1.00 oră – 1oră 20 min. fiecare cu frecvența o dată pe săptămână. În total 19 ore. Fiecare ședință va fi desfășurată în conformitate cu următorul plan:

I etapă. Preliminară: salutul, care va include exerciții de prezentare, de creare a atmosferei de colaborare, de diagnostic a stării curente a participanților, efectuate în conformitate cu necesitatea de a crea o atmosferă de lucru în grup;

II etapă. Tema propriu-zisă, prezentarea și dezbateră problema;

III etapă. Debriefing-ul sau reflecția: consolidarea cunoștințelor, informației, reflectarea sentimentelor și experienței acumulate;

IV etapă. Ritualul de adio.

În elaborarea Programului vom utiliza unele exerciții cunoscute, altele le vom adapta în conformitate cu scopul cercetării întreprinse, altele vor fi propuse de noi.

Accentul de bază în timpul dezvoltării interesului electoral va fi pus pe lucrul în grupuri mici. Pentru a împărți participanții în asemenea subgrupuri, vom organiza anumite jocuri: după zilele de naștere, culoare, flori, legume, animale, figuri geometrice, frunze, cifre etc. La fiecare ședință va fi efectuat câte un exercițiu energizant, scopul căruia va fi divers: micșorarea tensiunii participanților, a oboselii, relaxarea, stabilirea unei atmosfere prietenoase, dinamizarea sau înviorarea grupului etc.

Lista deplină a ședințelor de training va fi următoarea:

Ședința nr.1. „Să facem cunoștință”.

Ședința nr.2. „Drepturile și obligațiile general-umane”.

Ședința nr. 3. “Eu sunt cetățean.”.

Ședința nr. 4. “Cetățeanul activ”.

Ședința nr. 5. “Adolescenții – cetățeni activi”.

Ședința nr. 6. “Comunitatea cetățenilor activi”.

Ședința nr. 7. “Comportamentul participativ”.

Ședința nr. 8. “Adolescenții responsabili”.

Ședința nr. 9.”Procesul votării”.

Ședința nr. 10. "Importanța votării".

Ședința nr. 11. "Actorii votării".

Ședința nr. 12. "Simularea votării".

Ședința nr. 13. "Impactul procesului de vot".

Ședința nr. 14. "Votul meu contează".

Ședința nr. 15. "Adolescenții votează".

Ședința nr. 16. "Evaluarea".

Astfel, putem presupune că implicarea adolescenților în Programul de dezvoltare a intereselor electorale va genera un comportament electoral activ, iar promovarea lui în cadrul instituțiilor de învățământ va atrage după sine creșterea interesului electoral la ei.

Bibliografie

1. Educație civică: Curriculum pentru cl. a 10-a – a 12-a. Chișinău: Î.E.P. Știința, (Tipografia „Elena V.I.” SRL), 2010.
2. Mocanu I. Rolul factorilor sociali în sporirea activismului electoral (în baza materialelor din Republica Moldova). Autoreferatul tezei de doctor în sociologie. Chișinău, 2013.
3. . Education for citizens. Bruxelles. 2016.
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/139RO.pdf. (vizitat 20.09.2018).
4. Linii directoare pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor. Chișinău. 2017.
<https://rm.coe.int/linii-directoare-pentru-participarea-civila-la-procesul-de-luare-a-dec/16807701ac>. (vizitat 21.09.2018).
5. Jelescu Petru, Ciobanu Elvira. Interesele: problema conceperii lor în psihologie. / În: Studii și cercetări din domeniul științelor socioumane. Vol. 27. Cluj-Napoca: Editura LIMES & ARGONAUT, 2014. p.158-166.
6. Jelescu Petru, Ciobanu Elvira. Problema construirii sondajelor de opinie privind studierea intereselor electorale ale adolescenților. / În: Актуальные научные исследования в современном мире: материалы Междунар.научн.-практ. инт.-конф., 13-14 июня 2015 г., Переяслав-Хмельницкий. // Сб. науч. тр. - Переяслав-Хмельницкий, 2015. - Вып. 1, ч. 1, с. 99-103. - 175 с.
7. Jelescu Petru, Ciobanu Elvira. Ancheta de evaluare a intereselor electorale a adolescenților (AEIEA) și validarea ei. / În: Revista "Psihologie, Pedagogie special, Asistență socială" nr. 3(44).

Ch: Ed. UPS “Ion Creangă”, 2016, p. 92-97.

8. Ciobanu Elvira. Interesele electorale ale adolescenților. / În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”*, 2017, p. 132-140. Cahul. 2017.

9. Рабочая книга школьного психолога. Под ред. И.В. Дубровиной. Москва: Международная педагогическая академия, 1995.

10. Бурнард Ф. Тренинг навыков консультирования. Москва, СПб.: Питер, 2002.

11. Рудестам К. Групповая психотерапия. СПб.: Питер, 2001.

12. Фопель К. Психологические группы. Москва: Генезис, 2001.

13. Кэррел С. Групповая терапия с подростками. СПб.: Питер, 2002.

14. Малкина-Пых И. Возрастные кризисы – справочник практического психолога. Москва: Эксмо, 2004.